

ANAYASA MAHKEMESİ BAŞKANI
AHMET H. BOYACIOĞLU'NUN AÇIŞ KONUŞMASI

Sayın Cumhurbaşkanımız,

2949 sayılı, Anayasa Mahkemesi'nin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun, her yılın 25 Nisan gününü «Anayasa Mahkemesi'nin Kuruluş Günü» olarak kabul etmiş ve bugünün törenlerle kutlanmasını, seminerler ve konferanslar tertiplenmesini, emekliye ayrılmış olan Başkan ve üyelere «Onur Belgesi verilmesini 58. maddesiyle kurala bağlamıştır. Yasaya göre düzenlenen günümüze «Hoşgeldiniz!» diyerek töreni açıyor ve başta Zatıdevletleri olmak üzere Millet Meclisimizin Sayın Başkanını, Cumhurbaşkanlığı Konseyi'nin Sayın Üyelerini, Sayın Başbakanımızı ve değerli konuklarımızı kutlama törenini onurlandırmaları nedeniyle içten saygılarla selâmlıyorum.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 6. maddesiyle «Egemenlik, kayıtsız şartsız Milletindir. Türk Milleti, egemenliğini Anayasa'nın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır» ilkesini benimsemiş, 146 ilâ 153. maddeleriyle, Anayasa Mahkemesi'ni, Cumhuriyetimizin, demokrasinin ve demokratik hukuk devleti yaşamının vazgeçilmesi mümkün olmayan, Cumhuriyetimizi ve nitelikleriyle dayandığı temel ilkeleri belirlenen Cumhuriyet rejimimizi hukukça korumakla yetkili ve görevli kılarak, Ona, Türk Milleti adına egemenliği kullanan yüce kuruluşlar arasında çok müstesna bir yer tanımıştır.

Cumhuriyetimizin ve demokratik parlamenter rejimin hukuk alanında en güçlü koruyucularından biri olan Anayasa Mahkemesi, her yönde hızla değişen ve gelişen ülkemizin, Atatürk'ün gösterdiği ve Anayasa'mızın da öngördüğü hedeflere vararak çağdaş uygarlık düzeyini aşmasında, yüklendiği büyük sorumluluğun bilinci içindedir. Büyük Atatürk'ün özlemlerinin gerçekleşmesi, yurttaşlarımızın toplumsal huzur ve milli dayanışma aydınlığında adaletin inan ve güven veren erdemini tatmaları için, Mahkememiz, çağdaş hukuk anlayışına ve bilimsel görüşlere değer vererek kendinden beklenenleri yerine getirmek duyarlığını ve özenini göstermektedir.

Çeşitli vesilelerle ve nihayet 21. Kuruluş Yıldönümünde de ifade ettiğim gibi, bir kuruluşun güçlü olması, o kuruluşta görev alanların her yönden güçlü olmalarıyla doğru orantılıdır. Anayasa Mahkemesi'nin kararları kesindir. Kararların yapısı ve tekrar ele alınmalarının mümkün olmaması, ayrıca milli sınırlar içinde bütün ülkeye ve millete olan etkisi gözönünde tutulduğunda Anayasa Mahkemesi kararlarının yanılmaya tahammülü bulunmadığını açıkca ortaya koymaktadır. Mesele- nin sadece bu yönü bile, hata yapma ve yanılma ihtimalleri yok denecek kadar az olanlara Anayasa Mahkemesi'nde üye olarak görev verilmesinin zorunlu olduğunu kabule yeterlidir. Anayasa koyucunun, «Anayasa Mahkemesi üyeliğinin, her çevrede ve adaylık niteliğini taşıyanların tümünde çalışma istek ve arzusu- nu sürekli olarak uyandıracak düzeyde tutulmasını istediğini» söylemek, bu Mahkemenin kurulmasıyla güdülen Anayasal ereğe tamamen uygun düşen bir davranış olur. Bu cümleden olarak Anayasa Mahkemesi üyelerinin kimi özlük haklarının kendi kuruluş yasasından çıkarılarak zihinlerde birtakım kuş- kular uyandıracak biçimde 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Ka- nunu'na bağlanması ve onunla düzenlenmesi, Anayasa'nın ilke- lerine ve yirmi yıllık uygulamaya aykırı düşmesinin yanında, bu düzenlemenin, yukarıda sözü edilen durumu ters yönde etki- liyerek Anayasa Mahkemesi'ni güçsüz ve giderek yozlaşmaya mâruz bırakacak ve böylece Anayasa ile öngörülen üye adayı kaynaklarını da belli ölçüde kurutucu bir nitelik taşıdığını özel- likle belirtmek isterim.

Bundan başka, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik gü- vencesi ilkesinin, Anayasamızın tümüne egemen olan ve yargı organlarının hepsini sararak zedelenmesine kesinlikle izin ve- rilmemesi gereken, ayrıca, Devletimize hukuk devleti vasfını ka- zandıran temel kural olduğu hiç bir zaman hatırdan çıkarılma- malı, bunun ihlâlinde ise zarar görenin doğrudan doğruya Türk Milleti olacağından kuşku duyulmamalıdır.

Sayın Cumhurbaşkanımız,

Değerli Konuklar,

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın bağlayıcılığı ve üstün- lüğü 11. maddede ifadesini bulmaktadır. Anayasa'nın bütününe egemen olan ve vazgeçilmesi mümkün bulunmayan bu ilke «Ana- yasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk

kurallarıdır. Kanunlar Anayasa'ya aykırı olamaz» biçimindedir. Hiç bir kişi, makam ve kuruluş, kendisini, bu kuralın dışındayla tutamaz ve böyle bir iddiada bulunamaz. Öte yandan Anayasa'nın bağlayıcılığı ve üstünlüğü, ayrıca Anayasa'ya sadakat borcunu da beraberinde getirmektedir. Nitekim Anayasa'nın 42. maddesinde «Eğitim ve öğretim hürriyeti, Anayasa'ya sadakat borcunu ortadan kaldırmaz» denilmektedir. Bazı kanun hükümlerinin Anayasa Mahkemesi önünde tartışma konusu yapılmaması maksadıyla dava ve itiraz yollarının Anayasa'ca kapatılmış olmasını, Anayasa'nın bağlayıcılığı ve üstünlüğü ilkesinin istisnası saymaya olanak yoktur. Daha açık bir anlatımla Anayasa'ya uygunluk denetimine tabi tutulmayan yasa metinleri de Anayasa'nın üstünlüğü ilkesine bağlıdır ve bunların da Anayasa'ya uygun bir içerik taşımaları gerektiğinde duraksanmaz. Bu gibi yasa kurallarında Anayasa'ya aykırılık varsa, bu hükümlerin de Parlamento tarafından Anayasa'ya uygun durum getirilmesi, Anayasa'nın bağlayıcılığı ve üstünlüğü ilkesinin ve Anayasa'ya sadakat borcunun bir sonucu sayılmalıdır.

Anayasa'nın 69. maddesinde, «Siyasi Partilerin mali denetimleri Anayasa Mahkemesince yapılır», «Siyasi Partilerin....., denetleme ve kapatılmaları yukarıdaki esaslar dairesinde kanunla düzenlenir» denilmiş olmasına karşın 22.4.1983 günlü, 2320 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nda yeterli düzenlemeler yer almadığı için, Anayasa Mahkemesi'nin, arzulanan mali denetimi yapması mümkün görülememektedir.

Bu nedenle işlerliği olan, memleket gerçeklerine uygun düşmekle beraber mali denetime, hem denetleyen ve hem de denetlenen açısından kolaylık sağlayan hükümlere Siyasi Partiler Kanunu'nda değişiklik yapılarak yer verilmesinin yerinde olacağını düşünmekteyiz.

Sayın Cumhurbaşkanımız,

On iki Eylül gerçeği ve Ulusca geçirdiğimiz çok acı günler ve edindiğimiz tecrübeler, Cumhuriyetimizi her türlü tehlikeden korumanın zorunlu olduğunu açık bir biçimde ortaya koymaktadır. Önümüzdeki dönemde demokratik parlamenter düzenin sağlam esaslara oturmasında ve sarsıntısız olarak işlevini sürdürmesinde Anayasa Mahkemesi'ne düşen görevin ehemmiyetini bilmekteyiz. 20. Yüzyılın son çeyreğinde gerek ulusal gerek uluslararası alanlarda bireysel suçların, yerini, örgütlenmiş terör suçlarına bıraktığı görülmektedir. Sağ ve sol terör ör-

gütleriyle ermeni terör örgütleri bunlara örnek gösterilebilirler. Bazı kısır politik menfaatlerin bütün dünyanın göz önünde mahkeme kapılarından içeri girerek yargılamalara ve hâkimlerin vicdanlarına egemen olduğunun ibretle seyredildiği günlerde Yugoslavya Hâkimlerinin, Hukukun üstün kurallarına ve özellikle «cezaların şahsiliği» prensibine bağlı kalarak ermenilerin uydurma soykırımı iddialarını tahkik konusu yapmamaları, gerçekten övülmeye lâyıktır ve bu davranış, kendilerini insan haklarının bânisi ve koruyucu sananlara verilmiş bir ders olmakla beraber, insanlığın geleceği yönünden ümitsizliğe düşmemenin de haklı tesellisini vermektedir.

Anayasa Mahkemesi, kuruluşundan beri çalışmalarını, varlığına ve çalışma şartlarına kesinlikle olanak vermeyen kiralık bir binada büyük bir özveriyle sürdürmüştür. Zatıdevletlerinin emirleri üzerine Anayasa Mahkemesi'ne tahsis edilen yapının, Mahkememizin yüceliğine uygun ve tüm çalışmalarını kapsayacak bir duruma getirilmesi için girişilen faaliyetler ciddi bir biçimde sürdürülmektedir. Anayasa Mahkemesi Projesini oluşturmak için Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca sınırlı bir yarışma açılmış, ayrıca imar plânında yapılan değişme nedeniyle 3540 metre karelik bir alan kamulaştırılarak Anayasa Mahkemesi arsasına eklenmiştir.

Bu işlemlerin yapılmasında ve Anayasa Mahkemesi'nin bu binaya kavuşturulmasında gösterilen yakın ilgi nedeniyle başta Zatıdevletleri olmak üzere Sayın Başbakana, Sayın Maliye ve Gümrük Bakanıyla Bakanlık erkânına, Sayın Bayındırlık ve İskân Bakanına ve Yapı İşleri Genel Müdürlüğü elemanlarına, Devlet Plânlama Teşkilâtı Sayın Müsteşarına teşekkürlerimi sunmayı bir görev sayıyorum.

Sözlerime son verirken, Anayasa Mahkemesi'nin Kuruluş Günü törenini onurlandırmaları nedeniyle başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere bu seçkin topluluğa yürekten teşekkürlerimi arz ediyorum.